

ЮРІЙ ГЛОГОВСЬКИЙ І ЛЬВІВСЬКА РАТУША

Лариса Купчинська

*науковий співробітник відділу наукових досліджень творів
образотворчого і музичного мистецтва
Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів
ЛННБ України ім. В. Стефаника, канд. мистецтвознавства*

Висвітлено діяльність Юрія Глоговського у Львові, зокрема його участь у 1820-х рр. у перебудові міської ратуші — пам'ятки архітектури XIV–XVII ст., а також у зведенні магістрату в 1827–1835 рр. У науковий обіг впроваджено підготовлені ним плани. Окрему увагу приділено акварелі, в якій художник зафіксував львівську ратушу початку XIX ст. Підкреслено відповідальність, з якою Ю. Глоговський підходив до реконструкції давнього об'єкта і побудови нової споруди. На підставі архівних матеріалів уточнені й доповнені біографічні дані будівничого та архітектора.

Ключові слова: Юрій Глоговський, будівничий, архітектор, давня і нова ратуша у Львові, акварель, плани.

The article is devoted to the activities of Yuriy Glogovsky in Lviv connected with the city hall. His participation in the 1820's in the reconstruction of the architectural monument of the XIV–XVII centuries, as well as in the construction of the magistrate in 1827–1835 has been revealed. The projects prepared by him have been implemented in the scientific use. A particular attention has been paid to watercolors in which the artist had recorded a Lviv city hall of the early XIX century. The responsibility with which Y. Glogovsky had approached the reconstruction of the old object and the construction of a new building has been emphasized. Based on archival materials, the biographical data of the architect has been specified and supplemented.

Keywords: Yuriy Glogovsky, architect, old and new town hall in Lviv, watercolor, projects.

У науковій літературі Юрія Глоговського неодноразово згадано як геометра, будівничого і навіть архітектора Галичини кінця XVIII — першої половини XIX ст. Уперше про нього написав Едвард Раствецький у тритомному виданні «Słownik malarzów polskich...» [35, s. 213]. Цю інформацію впродовж багатьох років повторювали інші дослідники архітектури краю, і лише подекуди з'являлися нові матеріали [25; 28; 32; 33], але здебільшого надзвичайно скупі. Це свідчить про те, що проблематику, пов'язану з діяльністю Ю. Глоговського, ще далеко не вичерпано. На подальше висвітлення заслуговує низка питань.

Сьогодні актуальним є розкриття участі у 1820-х рр. Ю. Глоговського у перебудові львівської ратуші — пам'ятки архітектури XIV–XVII ст. Відомо, що її поява у Львові тісно пов'язана з наданням місту у 1356 р. магдебурзького права. Відповідно, вона могла постати у 1350–1360-х рр. Первісна будівля містила два головні приміщення: торговий зал у партері та зал засідань на другому ярусі. Її неодмінним атрибутом була висока вежа, з якої сурмач сповіщав про час, пильнував спалахи пожежі й рух на під'їздах до міста [12, с. 24]. Перша дерев'яна ратуша загинула у вогні 1381 р., який забрав також усі міські документи. За деякий час її відновили. У 1404 р. на вежі встановили годинник, який свідчив про багатство міста. Перша ґрунтова перебудова ратуші, пов'язана головним чином із розвитком адміністративного апарату, припадає на 1489–1491 рр. Нею керував Ганс Блехер*, про що написано на одному з кам'яних блоків вежі [2, с. 29]. Останнє оновлення ратуші здійснено за розпорядженням бургомістра Мартина Кампіана і за його кошт у 1617–1619 рр. У ньому брав участь Амброзій Прихильний. Відомому зодчому належав ренесансний аттик західної частини будівлі [2, с. 29]. Оскільки реконструкція початку XVII ст. була надзвичайно ґрунтовою, можемо говорити про третій варіант ратуші, загальні розміри якої становили 106 × 38 великих ліктів, або 64,7 × 23,2 м. Будівля мала триярусні з аттиком корпуси, де виразно проглядалися різночасові частини: найдавніша — XIV ст., посередині західна — кінець XV ст. і східна — кінець XVI — початок XVII ст. [12, с. 25]. Кілька будинків

* Окремі дослідники називають його Ганс Штехер [11, с. 56].

ратуші були фронтоном обернені на південь. «Головний вхід був у лівім крилі. Вели до нього широкі сходи і півколиста брама, оперта на сталевих стовпах; за нею був передсінок і сіни, з яких йшли кам'яні сходи на поверхи. Найбільш величавою залогою будинку була кімната *панів*, або *консулярна*» [8, с. 19]. Поряд із радною кімнатою зберігалася скарбниця з найціннішим майном Львова — документами щодо його привілеїв [37, с. 15]. На поверсі над радною кімнатою розташовувався зал суду лавників. Окремо була кімната колегії сорока мужів, яка постала у 1577 р. У вежі ратуші містилися дві тюрми: «Над скарбницею» і «За ґратою», а під вежею — три тюрми-ями, викопані у землі: «Доротка», «Під ангелом» і найтяжча — «Татарня». Під час оновлення ратуші актуальності набуло підняття вежі, оскільки після побудови дзвіниці церкви Успіння Пресв. Богородиці вона поступалася їй висотою. На давню чотиригранну основу, яка сягала четвертого поверху, встановили нову, восьмигранну споруду, обведену елегантним балконом, що опирався на 20 консолей. Вісім із них мали вигляд левів, у лапах яких був щит із смерком (родинною емблемою) члена міської Ради (скульптор Бернард Дікембош) [2, с. 29]. Висота вежі сягала 58 м. Її завершував грушоподібний шпиль, увінчаний залізним флюгером у вигляді лева (герб Львова), якого після облоги міста турками 1672 р. позолотили. Над флюгером кріпилися металева куля й орел [10, с. 54]. Вежу ратуші 1619 р. звів Андреас Бемер із Бреслау (нині — Вроцлав, Республіка Польща). Він приїхав до Львова з будівничими, що походили з німецьких земель, у 1593 р. став цеховим майстром. У 1621 р. за побудову вежі А. Бемера звільнили від служби міського сторожа, яку він проходив на брамах і вежах міста [31, с. 96]. Вежу прикрасили чотири циферблати годинників, а також кам'яні рельєфи. Композиційним акцентом будівлі була кам'яна фігура лева, відома як лев Лоренцовича (скульптор А. Бемер). З ініціативи М. Кампіана її встановили на високому стовпі біля входу [7, с. 149; 30, с. 70].

Львівська ратуша фігурує у спогадах очевидців від найдавніших часів, щоразу справляючи на них незабутнє враження. У найдавнішому описі Львова, який підготував Мартин Груневег у 1601–1606 рр., сказано: «Посеред ринку гарна велика ратуша...

покрита жовтою та зеленою полив'яною черепицею*. Над її сходами, а чи сіннями за моїх часів замість дашка вимурувано гарну велику кімнату. А на високо піднятому наріжному камені вміщено кам'яного лева з короною і з королівським гербом у лапах. Перед сіннями за моїх часів влаштовано стовп ганьби... При ратуші з заходу стоїть гарна висока вежа, знизу чотирикутна, а зверху восьмикутна, яка ще не готова... Звідти вранці, опівдні і увечері грають на трубі. До ратуші прибудована постригальня сукна, далі є вага, за нею корита для рибного торгу... Далі хлібні рундуки, шевські ятки, будинок гончарів. Тоді вуличка будок шапкарів, за ними бідні крамниці з дерева і муровані багаті крамниці» [3, с. 113]. Не менш важливими у цьому контексті є праці літописців міста XVII–XVIII ст., найпершим з яких є Йоганн Альнпек (Алембек, Альмбек, Алемпек, Алленбеге), який у відомому творі «Топографія міста Львова» згадав першу муровану ратушу, зазначивши, що вона була «досить розкішна» [13, с. 91], а також ратушу початку XVII ст.: «Ринок [...] творить простору квадратову площу, оточену знаменитими мурованими кам'яницями. [...] Посередині ринку височить пишна ратуша, що може вмістити велику кількість людей, з вежею значної висоти» [13, с. 92, 93]. Варфоломій Зіморевич у добре відомій широкому загалу праці «Потрійний Львів» уперше згадав ратушу в 1489 р., назвав її чотиригранною «вежею стражників», фундамент якої заклали у центрі міста і зводили три роки [7, с. 91], а згодом написав у хроніці 1616 р., де вона фігурує як «міська вежа», яка належить до «гарних справ» Кампіана [7, с. 146].

Давня ратуша вражала не лише зовнішнім виглядом, а й інтер'єром. Радну кімнату прикрашали портрети королів, гетьманів і видатних діячів у рамах із гербом міста. Її оздоблювали також географічні карти. Кам'яна підлога була вкрита дорогими килимами. Надходячи до міста упродовж багатьох років, вони утворили колекцію індійських, перських та узбецьких виробів. Вона належала Раді й називалася консулярною. У вікнах блистіли венеціанські шибки.

---

* Ратуша була покрита черепицею тоді, коли всі будинки у місті мали гонтове покриття [3, с. 113].

Із плином часу ратуша поступово втрачала свій ошатний вигляд. Її приміщення все більше не відповідали новим вимогам. Невдовзі вона почала виконувати функцію тюрми. А наприкінці XVIII ст. дах вежі вже не мав покриття [25, с. 67]. Не менш важливою є інформація деяких дослідників про те, що у 1696 р. цінності, які зберігалися у ратуші, були заставлені та назад не повернулися. Інші ж схиляються до думки, що у 1704 р. їх захопили шведи [10, с. 55].

Австрійський уряд застав ратушу у стані руйнації [25, с. 67]. Франц Краттер, автор відомих «Листів про сучасний стан Галичини» (1786), описав її досить непривабливо: «Загальне враження про ринкову площу псує Ратуша — будова мало імпазантна, за винятком високої вежі. В ратушевій залі вміщені арешти, а з вікон цієї будівлі звисають лахміття й брудна білизна, що справляє враження дуже прикре, зважаючи на гарні й доглянуті будинки площі, розташовані навпроти» [9, с. 66; 25, с. 69; 37, с. 15]. У цьому контексті на окрему увагу заслуговують спогади 1820 р. Юліана Немцевича. Подавши коротку історію ратуші, він згадав лише рельєф на одній із граней вежі — галеру з гребцями. Про галерею портретів, що прикрашали зал ратуші, зазначив: «Вони не мають мистецької вартості, але славляться великою достовірністю зображення. Теперішній магістрат наказав винести їх із ратуші; тепер вони лежать у снігах, в іншому будинку, дуже понищені і вже за короткий час будуть втрачені» [34, с. 383].

Через об'єктивні причини давня львівська ратуша опинилася в центрі уваги Ю. Глоговського. Насамперед про це свідчить добре відома у науковій літературі акварель під назвою «Львівська ратуша у середині XVIII ст.» (до 1826 р.; ЛННБ України ім. В. Стефаника). Під зображенням — напис графітним олівцем: «Ратуша у Львові у середині XVIII століття / Ratusz we Lwowie w połowie 18^{go} wieku». Змальовуючи архітектурну пам'ятку, художник подав її великим планом, усю увагу сконцентрувавши на документальній точності у пропорціях та усіх деталях об'єкта. Йдеться про фронтальне зображення, яке повною мірою розкриває характер історичної будівлі. Вона складалася з трьох частин. Найнижчою і найдавнішою є середня. Як видно з твору, її прикрашають нерегулярно розміщені вікна і двері. До неї з правого боку прилягає друга, яка не

вирізняється нічим особливим. Поряд із нею зафіксований невеликий будинок, який виконував функцію житла для коменданта. Головна частина ратуші прилягає до центральної з протилежного боку. У нижній її частині — півциркульна вхідна брама. Фасад прикрашають великі вікна. На крайньому задньому куті головної частини розташована восьмигранна вежа, у нижній частині якої — орел. У верхній, під галереєю, — годинник, біля якого на двох інших гранях видніються маскарони у вигляді голів левів. Галерея оперта на кронштейни у вигляді кам'яних левів, які розташовані на кутах граней і тримають у лапах герби райців. Також митець зафіксував дзвін і ліхтар вежі. Цю складну і багату конструкцію увінчує флюгер із відомим левом. Вирішення автором намічених завдань помітно позначилося на кольоровій гамі, яка обмежується сіро-коричневими барвами.

Оскільки Ю. Глоговський максимально точно відтворив ратушу, будова якої була завершена 1619 р., це дало змогу багатьом дослідникам архітектури Львова не раз звертатися до твору при описі й аналізі пам'ятки в контексті забудови міста та його історії, часто її публікувати. Акварель стала основою появи кількох літографій. Одну з них — «Стара львівська ратуша / Dawny Ratusz Lwowski» (1837; ЛННБ України ім. В. Стефаника) виконав сам художник, іншу — «Стара ратуша, до 1748 р. / Ratusz stary przed r. 1748» (1837; ЛННБ України ім. В. Стефаника) — Карл Ауер. Згодом на її основі постали інші твори, зокрема дереворит під назвою «Вид давньої ратуші у Львові, розібраної в 1826 р. / Widok dawnego ratusza we Lwowie, rozebranego w roku 1826», який прикрасив лешнівське видання «Przyjacieł Ludu» і проілюстрував одну з ранніх статей про пам'ятку архітектури «Dawny dom radny, czyli ratusz we Lwowie» автора, підписаного криптонімом «L. K.» [27].

Поява у творчості Ю. Глоговського акварелі обумовлена його діяльністю у Крайовій будівельній дирекції у Львові. Обіймаючи посаду ад'юнкта, він був у курсі багатолітнього обговорення стану ратуші та її подальшого використання [25, s. 69, 70]. Відомо, що частину першого поверху 1786 р. перебудували. Зміни здебільшого торкнулися дуже зруйнованого на той час залу суду [25, s. 67], його пристосували під канцелярію. Після ліквідації 1 грудня 1787 р.

львівського самоврядування, за магдебурзьким правом, і переходу влади в руки магістрату, який складався із трьох сенатів: політичного, цивільно-судового і кримінально-судового, ратуша, яка не була придатною для використання, вже не влаштовувала нових урядовців. Їх перевели у приміщення в орендованих кам'яницях при нинішніх вулицях Гавришкевича, 1 і 3 (політичний сенат), Вірменській, 5 (цивільно-судовий сенат), князя Романа, 26 (кримінально-судовий сенат).

Після тривалих дискусій колегіально прийняли рішення побудувати нову ратушу, окрасою якої обов'язково стане стара ренесансна вежа. Її планували зробити помітно просторішою. Вона мала зайняти місце давньої, а також цілу вулицю Пасомонників, тобто Шмуклерів*, і ряд кам'яниць, відомих як «Багаті крами», що розташовувалися на північ від згаданої вулиці [25, s. 69]. З цією метою при магістраті 1790 р. створили окремий фонд для будівництва ратуші [11, с. 58]. На зібрані кошти викупували землю під споруду, насамперед середринкові кам'яниці, які вже самі валилися. Збір коштів відбувався надзвичайно повільно і розтягнувся на 40 років. Відомо, що перший будинок розібрали 1801 р., і тоді ж почали роботу над планами нової ратуші [25, s. 70]. Останньою викупили і розібрали у 1832 р. кам'яницю № 9, відому як Бабічківська [25, s. 27, 52]. Згідно з першоджерелом, яким є ситуаційний план площі Ринок початку XIX ст., перед ліквідацією вона належала Матвію Вернеру (Werner) [15].

Сьогодні серед виявлених планів нової ратуші найбільш ранні датуються 13 березня 1820 р. [21]. Вони надійшли до Львова з Відня. П'ять листів: план фундаменту, план партеру і плани від першого до третього поверхів, стали основою численних переробок місцевими будівничими. Перші, які вдалося знайти, датуються 10 січня 1825 р. До їх виконання долучилися Антон Марішлер, який у науковій літературі помилково фігурує як Христіан [25, s. 70; 29, s. 215]. Із ним працювали Венцель Ярош, а також Ф. Хрістан [17]. Приблизно цього ж року А. Марішлер і Ф. Хрістан

---

* Шмуклери — майстри, які виготовляли гаптовану сріблом або золотом тасьму для оздоблення одягу [8, с. 22].

виконали ще один варіант плану будівлі [18]. У наступному, 1826 р., над планом ратуші одноосібно працював В. Ярош [19; 20]. Крім того, збереглася загальна схема побудови нової ратуші [16], яка датується 11 травня 1826 р. У роботі над нею В. Ярошу допомагав Алоїз Вандрушка, який у науковій літературі помилково утвердився під іменем Алоїз Вондрашка [29, s. 365]. Він, як відомо, у 1818 р. виконав плани (нереалізовані) будинку губернатора у Львові.

Готуючи план будівлі ратуші, А. Марішлер запропонував поживавити сухі, стримані архітектурні форми бокового фасаду ризалітом, який мав базуватися на аркаді. Водночас, маловідомий нині проєктант Антон Штайнкеллер подав свій варіант головного фасаду. Парадний вхід виділено ризалітом, встановленим на аркаді. Він завершується трикутним фронтоном. На рівні другого поверху подано фігуративний рельєф. Три аркові вікна другого ярусу багато оздоблені, над центральним вміщено напис «S. P. Q. L.» — «Senatus populusque Leopoliensis», що означає «Сенат і народ Львова» — за прикладом Стародавнього Риму (Сенат і народ Риму / Senatus populusque Romanum). Ця аббревіатура мала відображати давні традиції міста. Вона утвердилася у Львові в часи середньовіччя. Відомо, що кам'яна фігура лева Лоренцовича також мала аббревіатуру «S. P. Q. L.». Сам фронтон містив герб Австрійської імперії 1815–1915 рр. Отже, за двома проєктами, ратушу мали прикрашати десять алегоричних скульптур, а також шість скульптурних портретів провідних діячів.

Планів розбудови ратуші початку XIX ст. збереглося дуже мало. З цих міркувань особливої ваги набувають документи, які Ю. Глоговський підготував для роботи, що виконувалася у ратуші. Окремі з них відображають його концептуальний підхід до справи, засвідчують прагнення на початку все врахувати, а відтак забезпечити високий результат праці. Це однаково стосується планів будівлі, матеріалів, які використовуватимуться при її зведенні, а також кваліфікації спеціалістів. Так, 25 березня 1822 р., оцінюючи головний план будівництва місцевої ратуші, який розробила надвірна рада, Ю. Глоговський підготував 21 зауваження. В основі багатьох із них лежав низький рівень кваліфікації

місцевих майстрів. Займаючись своїм ремеслом лише в літній час, їм не під силу була робота такої складності. Інші були спричинені наявністю у Львові поганого (м'якого) будівельного матеріалу — цегли і каменю. Найбільше зауважень стосуються несучих стін, опор, склепінь (№ 1, 2, 4, 6-9). В деяких випадках Ю. Глоговський пропонував укріпити лише окремі опори, в інших — збільшити товщину всіх, особливо на нижніх поверхах, до трьох футів. З його звіту довідуємося про те, що склепіння передбачалося робити з тесаного каменю. У цьому контексті на окрему увагу заслуговує фойє ратуші, яке мало містити чотири колони (№ 5). На думку будівничого, їх будова з місцевого матеріалу є неможливою, тому він запропонував зліквідувати фойє взагалі і встановити в цьому місці основні сходи, які будуть зручними для відвідувачів, дадуть більше світла і нададуть солідності приміщенню. Окрему увагу Ю. Глоговський приділив величині та відповідності приміщень до призначення. На це насамперед вказує аналіз, а відтак пропозиції щодо залів засідань на першому і другому поверсі (№ 13, 14). Про це свідчить також пункт № 16, в якому йдеться про чотири кімнати (4, 5, 6, 7) у партері. Вони призначалися для роботи міської каси. Будівничий наголосив на тому, що п'ята кімната, в яку заходить багато людей, є замалою, тому її слід використовувати як почекальню, натомість четверту переобладнати під касу. Решту малих кімнат (6, 7), кожна з яких має вікно, використовувати для різних служб міської каси. У своєму звіті (пункт № 15) Ю. Глоговський описав недоліки, які стосуються головної кімнати сторожа: неправильно спроектована і розташована, недостатньо обігріта, до неї потраплять випаровування і запах із вбиральні. У пункті 21 він виклав зауваження щодо підвальних приміщень: освітлення, потреби замінити вікна, а також підняти рівень підлоги. Багато зауважень Ю. Глоговського стосувалося вбиральень (№ 3, 10-12), зокрема місце їх розташування. Щодо вбиральень для військових і арештантів у партері з боку вулиці він зазначив: «При відкритих вікнах вони попадають у поле зору пішоходів, відчувається неприємний запах; їх необхідно перебудувати не тільки з точки зору будівельних недоліків, але й санітарних причин». У своєму звіті він дав також цінні поради

стосовно рукавів (шлангів) нечистот. Застереження викликала їхня ширина — у планах $1\frac{1}{4}$ фута. Це не відповідало величині будівлі, кількості вбиралень і навіть місцевому клімату. Він наполягав на їх збільшенні до ширини підземного каналу, тобто до трьох футів і наголошував, що туалетні відведення, розташовані з обох кутів головної будівлі, обваляться не тільки тому, що є слабкими, — на них впливають ще й нечистоти як у зимовий, так і літній час. Як аргумент використав обвал вбиралень у міській лікарні. Щоб запобігти цьому, запропонував замість мурованої звести стіну з дубового дерева, що вирішить багато проблем. У пункті 19 Ю. Глоговський виклав свої зауваження до світлового дворика, наголосивши на необхідності його розширення і збільшення кількості ліхтарів. Серед зауважень Ю. Глоговського є такі, що стосуються належного облаштування центрального входу в будинок (№ 17, 18), створення під'їзду для екіпажів, який передбачав розширення ризаліту, а також встановлення зручних сходів для відвідувачів. Щодо головного входу наголошував (№ 20) на необхідності коректив у будові ризаліту, пов'язаних із стічною трубою, яка під час інтенсивних опадів не зможе пропускати всю воду, і це призведе до затоплення стін і т. д. [4].

Вболіваючи за те, щоб Львів міг за який час похвалитися ще однією новою і гарною спорудою, такою, якими, на його думку, були міська лікарня, будівля губернатора, або ж артилерійські казарми, Ю. Глоговський висунув пропозицію переглянути занадто економний бюджет будівництва ратуші. Наполягаючи на збільшенні кошторису, наголосив на тому, що у згаданих будівлях уже проявилися недоліки роботи, відповідно вони вимагають ремонту, витрати на який у деяких випадках навіть перевищують половину суми, використаної при їх зведенні.

Припускаємо, що на основі зауважень Ю. Глоговського були внесені корективи саме у план від 1820 р. На це опосередковано вказують клапани, прикріплені до другого аркуша [21, арк. 2]. Вони відображають головним чином зміни, яких зазнали кімнати у західному крилі ратуші, фойє, розташування вбиралень, а також двір.

З-поміж інших на окрему увагу заслуговує документ, датований 24 липня 1824 р., у якому Ю. Глоговський написав про

розміри нової ратуші та кошти на її будівництво. Незважаючи на великі витрати, він знову наголосив на тому, що у Львові немає будівельного матеріалу відповідної твердості: ні цегли, ні каменю. На рішення Губернського управління залишив питання про покриття даху, яке могло бути з міді, білої бляхи або гонтове [5].

Лист Ю. Глоговського від 6 травня 1825 р. свідчить про те, що він зобов'язався дати відповідь на декілька питань, а саме: а) на скільки розроблений план будівництва ратуші не може бути використаним через недостатнє відображення у плані дворів, б) чи можна зводити ратушу відповідно до новообраного у плані одного ситуативного місця, в) чи площа відповідає цьому проекту, чи є більшою. Перевіривши дані, будівничий дав позитивні відповіді з внесенням окремих коректив [6].

Тривалі будівельні роботи поряд із фундаментом старої вежі спровокували швидке руйнування нижньої (чотиригранної) частини, і 14 липня 1826 р. до сьомої вечора вона розділилася на дві частини. У результаті верхня її частина впала на ринок. Були й людські жертви. Будівничий Кароль Кавка (Кафка) причепив на вежі аркуш паперу, на якому зазначив час катастрофи, повідомивши мешканців і гостей міста, що фундамент розходиться [37, s. 16].

21 жовтня 1827 р. заклали наріжний камінь нової будівлі, до якої Ю. Глоговський мав безпосередній стосунок. У науковій літературі поширеною є версія, що авторами проекту були Йозеф Маркль, Франц Трешер, Алоїз Вандрушка. Водночас існує думка, що ратушу будували під керівництвом Ю. Глоговського. Вона набула популярності з появою у Відні 1836 р. книжки, яку підготував директор Віденського державного архіву Франц Чижка [38, S. 268]. Притому слід зазначити, що з будівничих він назвав лише Й. Маркля і А. Вандрушка. Твердження австрійського урядовця повторило багато істориків, серед них — Ігор Мельник [11, с. 60].

Архівні документи, які зберігаються у Львові, насамперед плани, доводять активну участь Ю. Глоговського у зведенні нової ратуші. 28 березня 1828 р. разом із Й. Марклем він виконав план західного крила магістрату [22]. У жовтні цього року він підготував «План фундаменту новоствореної вежі львівської ратуші». Його підписали також Й. Маркль і А. Вандрушка [14]. Працюючи над ним, Ю. Глоговський різними кольорами виділив матеріали, з яких

збудований фундамент. Серед них багато давніх, зокрема цегла, бита стара цегла, камінь, щебінь. Його основу становить здебільшого різна глина. Цього ж року Ю. Глоговський подав проект громовідводу нової ратуші [23]. На окрему увагу заслуговує «Витяг з протоколу засідання стосовно будівництва ратуші від 19 квітня 1834 р.», в якому йдеться про корективи плану будівництва ратуші, ремонт і зміцнення фундаменту вежі тощо. Разом із 12 іншими учасниками його підписав Ю. Глоговський [1].

На будівництво ратуші, яке тривало впродовж 1827–1835 рр., було витрачено 500 000 крон. Нова ратуша за розмірами значно перевищувала стару. Вона мала 156 кімнат і 9 залів, у яких розмістилися магістрат, школи, ошадна каса, міський архів та інші установи. Для її будівництва довелося не тільки розібрати попередню, а й ліквідувати усі середринкові кам'яниці, у тому числі й добре знаних власників [37, с. 16]. Притому слід зазначити, що це відбувалося поступово. Так, у 1830 р., коли було збудоване фронтальне крило нової ратуші, деякі з кам'яниць, які планували знести, залишалися ще цілими. У 1834 р. обговорювалося питання купельного будинку № 9, а відтак використання будівельних матеріалів, насамперед цегли, для зведення північного крила ратуші [1, арк. 180].

Нова ратуша своїм виглядом відповідає «урядовій архітектурі» у стилі віденського класицизму з його сухим, чисто раціоналістичним підходом у трактуванні архітектурних об'ємів. Це — монументальна, чотириповерхова, квадратна у плані будівля. Площини фасадів розчленовані монотонним ритмом вікон, які лише на другому поверсі завершуються трикутними сандриками. Південний і західний фасади поживляють масивні портики з трикутними фронтонами. Окрасою ратуші стала вежа заввишки 65 м. Вона мала купольне завершення. На ній містився годинник, привезений із Відня (виконаний у місцевому політехнічному інституті).

Під час революційних подій 2 листопада 1848 р. ратушу підпалили бойовою ракетою. Її вежа згоріла, і відтак купол впав у середину. Будинок відновили щойно у 1851 р. Купольне завершення замінили зубчастим, подібним до завершення середньовічних веж.

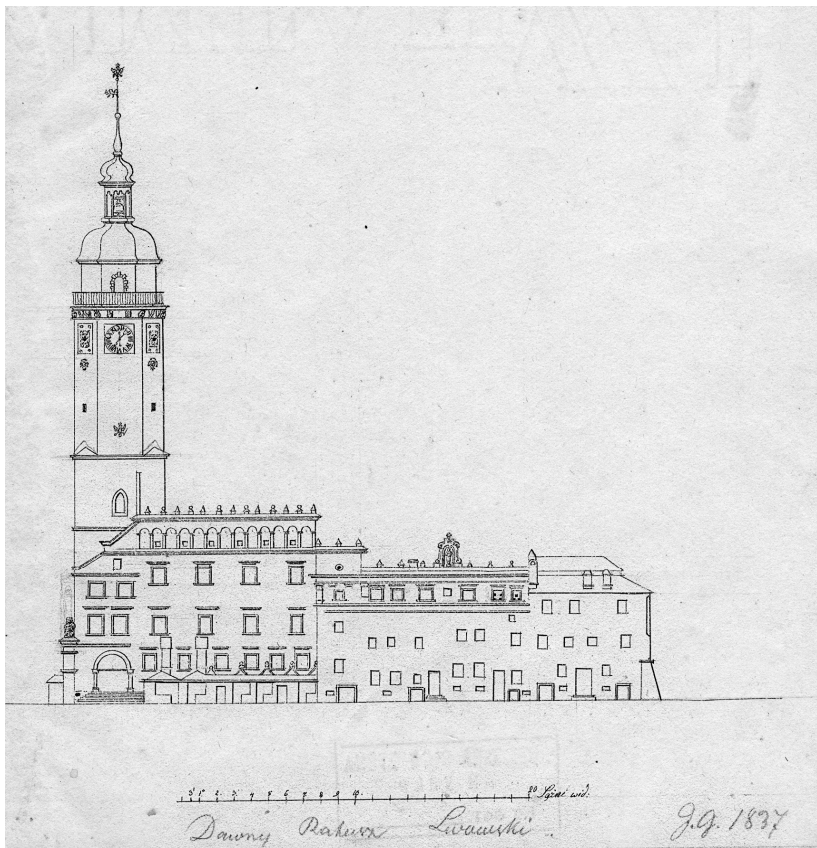
Про нову ратушу очевидці писали рідко. Так, Леона Дембовського вразила лише висота вежі [24, с. 34]. Мешканці і гості міста не раз висловлювали своє невдоволення виглядом будівлі.

Тому 1897 р. магістрат оголосив конкурс на підготовку ескізів реконструкції львівської ратуші. 25 березня 1898 р. на зібранні журі першу нагороду присвоїли Альфредові Захаревичу за ескіз «Львів'янин». Автор запропонував змінити екстер'єр будівлі, надати йому барокового стилю, наблизити до кращих пам'яток міста (собор св. Юра, костел оо. домініканців та інші) [36, s. 170]. У січні 1908 р. оголошено новий конкурс на реконструкцію ратуші. На ньому представлено 11 праць, три з яких: «Твердий горіх» (Роман Бандурський із Кракова), «Три червоні кола» (Йозеф Гандзелевич із Дармштадта) і «На нашій землі» (Сильвестр Пайздерський із Фріденау (Friedenau) відповідно отримали першу, другу і третю нагороди [26, s. 101, 102].

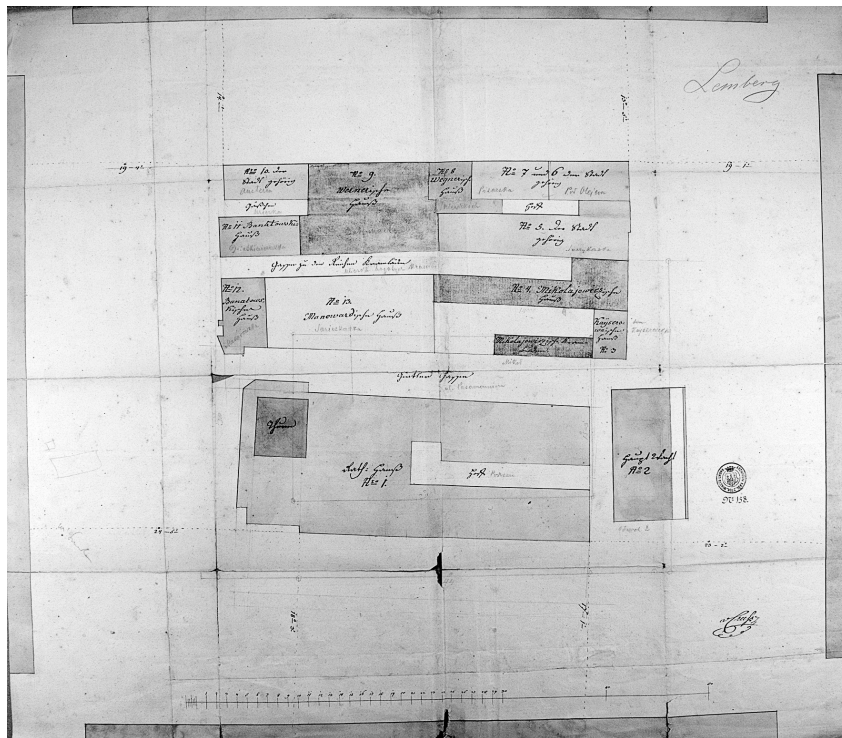
Здійснене дослідження дає можливість стверджувати, що Юрій Глоговський давній львівській ратуші приділяв велику увагу. Засвідчуючи у творах своє шанобливе ставлення до історії, у 1820-х рр. він долучився до реконструкції пам'ятки архітектури XIV–XVII ст., яка передбачала збереження насамперед старої вежі. У співпраці з А. Марішлером, В. Ярошем, Ф. Хрістаном, а також А. Вандрушком будівничий переробляв плани, які надходили до Крайової будівельної дирекції у Львові з Відня. Саме документи Ю. Глоговського, у яких розкрито недоліки планів, демонструють його високий фаховий рівень, а також працю з адаптації проєктів.

Після падіння 1826 р. вежі ратуші Юрій Глоговський долучився до зведення магістрату. Від з 1827 р. разом з ним працювали Й. Маркль, Ф. Трешер і А. Вандрушка. Сьогодні відкритим все ж таки залишається питання керівництва проєктом. На підставі архівних матеріалів можемо однозначно стверджувати, що Ю. Глоговський виконав план західного крила будівлі, план фундаменту нової вежі, громовідвід, брав участь у корективах загального плану будівництва ратуші. Завдяки йому 1835 р. постав будинок у стилі віденського класицизму, який на початку XX ст. не раз хотіли змінити.

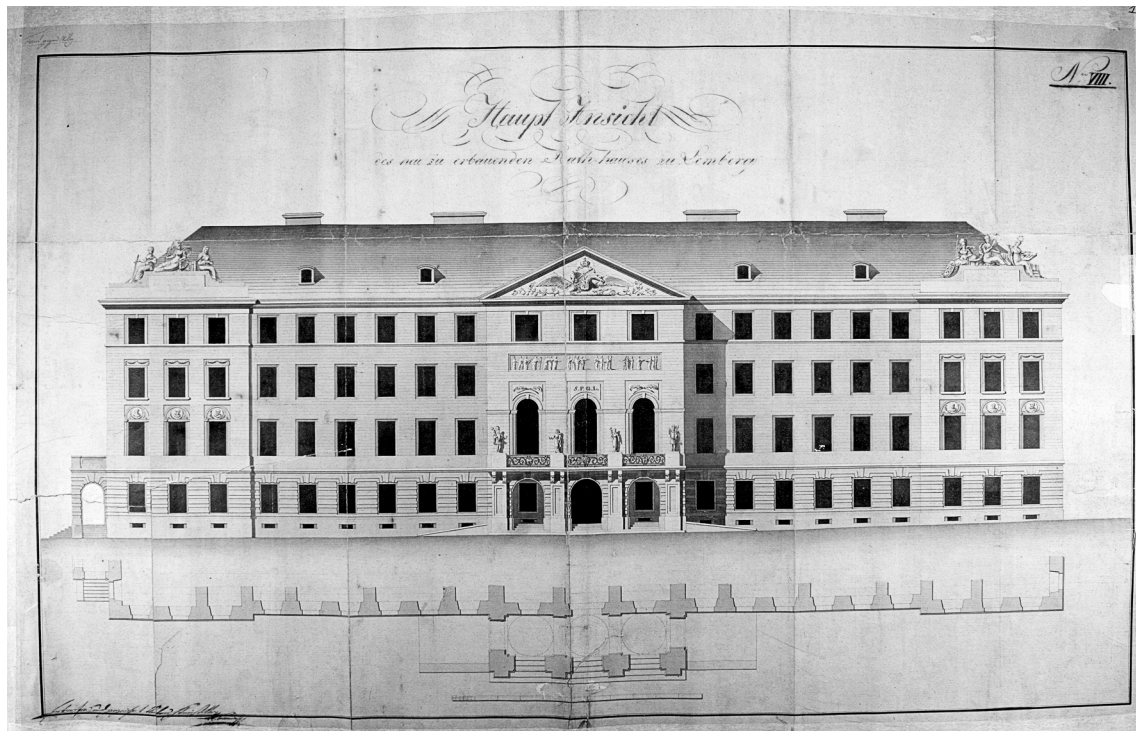
Участь Юрія Глоговського у перебудові давньої пам'ятки, як і зведенні нової споруди, тісно пов'язана із виконанням урядових завдань у межах роботи Крайової будівельної дирекції. Маючи ґрунтовну освіту, він забезпечив формування нового періоду в історії архітектури Галичини.

Гловський Ю. Давня львівська ратуша. 1837 р.
(ЛНБ України ім. В. Стефаника, Інститут досліджень бібліотечних
мистецьких ресурсів, фонд графіки, інв. № 83278)

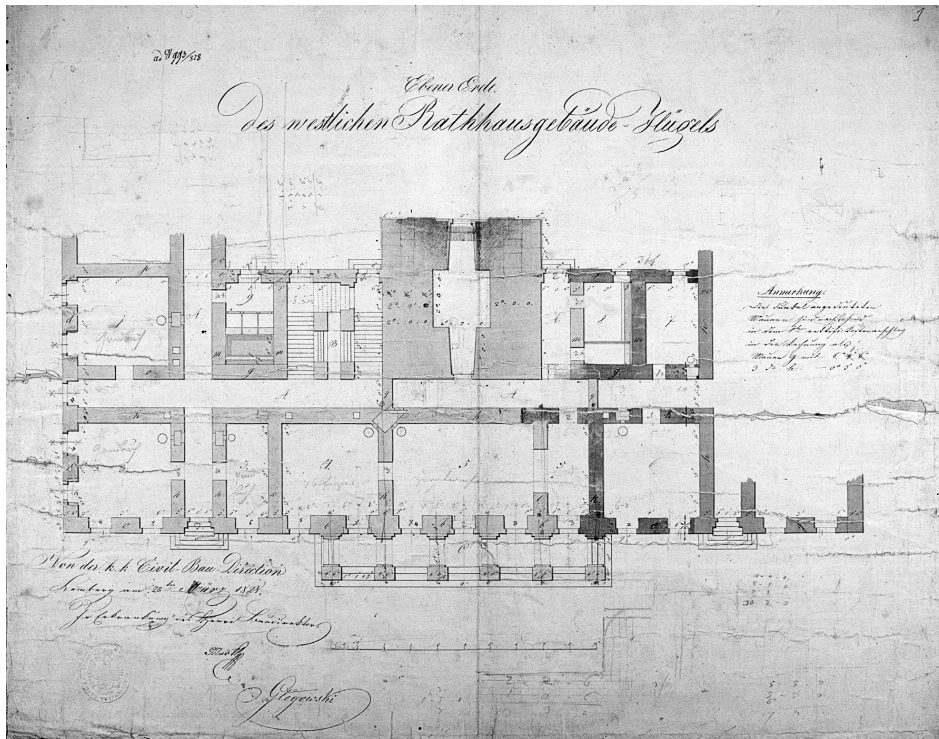

План площі Ринок із старою ратушею і прилеглими будинками [поч. XIX ст.]
(ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1105. — Арк. 1)

Штайнкеллер А. Головний фасад львівської ратуші [1825 р.]
(ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, стр. 1418. — Арк. 1)

Проектний план західного крила магістрату м. Львова від 28 березня 1828 р.
(ЦДА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1424. — 1 арк.)

1. Витяг з протоколу засідання стосовно будівництва ратуші від 19 квітня 1834 р. (нім. мова) // Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі — ЦДІА України, м. Львів). — Ф. 146 (Галицьке намісництво (1772–1921)), оп. 78, спр. 167. — Арк. 180-181.
2. Вуйцик В. С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові / В. С. Вуйцик. — Вид. 2-ге, допов. — Львів : Каменяр, 1991. — 176 с., іл.
3. Груневег М. Опис Львова / Мартин Груневег ; публікацію підгот. Ярослав Ісаєвич // Жовтень (Львів). — 1980. — Чис. 10. — С. 109-114, іл.
4. Глоговський Ю. Зауваження стосовно розробленого надвірною радою плану будівництва місцевої ратуші від 25 березня 1822 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 146 (Галицьке намісництво (1772–1921)), оп. 78, спр. 166. — Арк. 24-30.
5. Глоговський Ю. Звіт від 24 липня 1824 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 146 (Галицьке намісництво (1772–1921)), оп. 78, спр. 166. — Арк. 9-10.
6. Глоговський Ю. Оцінка від 6 травня 1825 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 146 (Галицьке намісництво (1772–1921)), оп. 78, спр. 166. — Арк. 123-124 зв.
7. Зіморевич Б. Потрійний Львів / Бартоломей Зіморевич ; пер. з лат. мови Наталії Царьової ; наук. коментар Ігоря Мицька. — Львів : Центр Європи, 2002. — 224 с., іл.
8. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львову / Іван Крип'якевич. — Львів : Апріорі, 2009. — 116 с., іл.
9. Лемко І. Історія львівської ратуші : іст. нарис / Ілько Лемко. — Львів : Апріорі, 2008. — 128 с., іл.
10. Мельник Б. В. Вулицями старовинного Львова. / Б. В. Мельник. — Вид. 2-ге, зі змінами. — Львів : Світ, 2002. — 272 с., іл.
11. Мельник І. Львівське Середмістя: всі вулиці, площі, храми й кам'яниці / Ігор Мельник. — Львів : Апріорі, 2011. — 320 с., іл.
12. Могитич Р. Урбаністичне середовище Львова у XVI — другій половині XVII ст. / Роман Могитич // Вісник Укрзахідпроектреставрація. — Львів, 2006. — Чис. 16. — С. 20-37, іл.
13. Опис міста Львова Яна Альнпека, присвячений читачеві — любителю науки / пер. Романа Івасіва // Жовтень (Львів). — 1986. — Чис. 3. — С. 89-93.
14. План (грунту) фундаменту ратуші від 8 жовтня 1828 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1423. — 1 арк.

15. План площі Ринок із старою ратушею і прилеглими будинками [поч. XIX ст.] (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1105. — 1 арк.
16. План площі Ринок у Львові від 11 травня 1826 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1107. — 1 арк.
17. План побудови ратуші у Львові від 10 січня 1825 р. (німецька мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1414. — 6 арк.
18. План побудови ратуші у Львові [1825 р.] (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1416. — 3 арк.
19. План побудови ратуші у Львові від 17 серпня 1826 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1420. — 4 арк.
20. План побудови ратуші у Львові [1826 р.] (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1419. — 8 арк.
21. План реконструкції міської ратуші у Львові від 13 березня 1820 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1413. — 5 арк.
22. Проектний план західного крила магістрату м. Львова від 28 березня 1828 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1424. — 1 арк.
23. Проектні плани громовідводу ратуші у Львові від 1828 р. (нім. мова) // ЦДІА України, м. Львів. — Ф. 742 (Колекція карт і планів), оп. 1, спр. 1422. — 2 арк.
24. *Dembowski L. Moje wspomnienia : w 2 t. / Leon Dembowski.* — Petersburg : nakładem Księgarni K. Grendyszyńskiego, 1898. — Т. I. — 384 s.
25. *Jaworski F. Ratusz lwowski / Franciszek Jaworski.* — Lwów : Z drukarni ludowej we Lwowie, 1907. — 95 s., il.
26. Konkurs na projekt rekonstrukcyi gmachu ratuszowego we Lwowie // *Czasopismo Techniczne : organ Towarzystwa politechnicznego we Lwowie.* — Lwów, 1908. — 25 marca (N 6). — S. 99-102, il.
27. *L. K. Dawny dom radny, czyli ratusz we Lwowie / L. K. // Przyjacieli Ludu.* — Leszno, 1847. — 9 stycz (N 2). — S. 10, 11.
28. *Łoza S. Głogowski Jerzy Grzymała / Stanisław Łoza // Polski Słownik Biograficzny.* — Wrocław ; Kraków ; Warszawa : Wyd-wo Polskiej Akademii Nauk, 1959. — Т. VIII/1, Zesz. 36 : Girdwoyń-Gocman Konrad. — S. 112-113.

29. *Łoza S.* Słownik architektów i budowniczych polaków oraz cudzoziemców w Polsce pracujących / *Stanisław Łoza*. — Wyd. drugie, uzupełnione. — Warszawa : Wyd-wo kasy im. Mianowskiego, 1931. — 496 s.
30. *Łoziński W.* Patrycyat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku / przez *Władysława Łozińskiego*. — Lwów : Z drukarni Władysława Łozińskiego, 1890. — 308 s., il.
31. *Łoziński W.* Sztuka lwowska w XVI i XVII wieku : architektura i rzeźba / *Władysław Łoziński*. — Lwów : nakładem Księgarni H. Altenberga, 1898. — 228 s., il.
32. *Mańkowski T.* Dzieje gmachu Zakładu narodowego imienia Ossolińskich / *Tadeusz Mańkowski*. — Lwów : Z drukarni Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, 1927. — 136 s., il.
33. *Mańkowski T.* Początki nowożytnego Lwowa w architekturze / napisał *Tadeusz Mańkowski*. — Lwów : Drukarnia Un-tu Jagiellońskiego w Krakowie, 1923. — 51 s., il.
34. *Niemcewicz J. U.* Podróże historyczne po ziemiach polskich od 1811 do 1828 roku / *Juliana Ursyna Niemcewicz*. — Wyd. drugie. — Petersburg : Nakładem i drukiem Bolesława Maurycego Wolffa, 1859. — 456 s., il.
35. *Rastawiecki E.* Głogowski Jerzy / przez *Edwarda Rastawieckiego* // *Rastawiecki E.* Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających. — Warszawa : W drukarni S. Orgelbranda, 1857. — T. III. — S. 213-214.
36. Rekonstrukcja lwowskiego ratusza // *Czasopismo Techniczne* : organ Towarzystwa politechnicznego we Lwowie. — Lwów, 1900. — 10 lipca (N 13). — S. 170, 171, tab. XXX, XXXI.
37. *Schnür-Peplowski S.* Obrazy z przeszłości Galicji i Krakowa (1772–1858) : w 2 t. / *Stanisław Schnür-Peplowski*. — Lwów : Z drukarni J. Czaińskiego w Grodku, 1896. — T. I. — 175 s.
38. *Tschischka F.* Kunst und Alterthum in dem österreichischen Kaiserstaate / Geographisch dargestellt von *Franz Tschischka*. — Wien : In der Fr. Beck'schen Universitäts-Buchhandlung, 1836. — 450 S.